

NR 4 2023 80 KR

KONSTPERSPEKTIV

SVERIGES STÖRSTA KONSTTIDSKRIFT

*"Jag jagar inte samma sorts
realism som tidigare"*

GUNNEL WÅHLSTRAND
AKTUELL MED NYA VERK

Kvinnokroppar utan vank och lyte
– om förra sekelskiftets gravkonst

Digitaliserade konstupplevelser
– ett hot mot konstmuseerna?

I döda kroppars sällskap
– Holbeins Kristus går igen

Gunnel Wählstrand,
Through branches, 2023.

FYRA TUSCHMÅLNINGAR, TVÅ stora och två något mindre, hänger på galleri Andréhn-Schiptjenko på Linnégatan i Stockholm. Till vänster en strand med växter och stenar, där klippor och en bit av havet syns i fonden. På väggen till höger öppnar sig mellan trädgrenarna en vidare vy över hav, öar och himmel från en bit ovanför strandkanten. Rakt in i rummet hänger en mindre målning, en bild av det leriga vattenbrynet och dess ljusreflexer.

Måleri brukar inte låta, men tystnaden är verkligen påtaglig här. Det är som att hela galleriet försänks i ett lugn, som att trafiken på gatan utanför galleriets stora fönster upphör att existera och konsten tar över.

I verkligheten ligger de avbildade platserna just så här, och solen rör sig på samma sätt där som den gör utanför galleriet. Motivet är från en ö utanför Strömstad och hit har **Gunnel Wählstrand** återvänt gång på gång, i livet och i konsten.

–Jag har varit sysselsatt med den här platsen de senaste sju åren, jag räknade just ut att jag målat delar av den tolv gånger nu. Det börjar bli som ett porträtt. Förlagorna är foton tagna med mobilen, helt utan tanke på komposition, som ett planlöst insamlande bara. De är rätt fula och pixliga men jag har börjat tycka om det, det ger en större frihet. De nya verken är lite mer upplösta än tidigare. Jag jagar inte efter samma sorts realism som tidigare.

UTSTÄLLNINGEN ÄR PRECIS färdighängd när vi ses på galleriet, samma kväll är det förhandsvisning och nästa dag vernissage som kommer att bli mycket välbesökt. Den stora målningen på väggen till vänster är redan såld. Det är fem år sedan hon sist visade nya verk på galleriet här, sex år sedan den stora utställningen på Magasin 3 i Stockholm.

Och tjuugo år sedan avgångsutställningen på Kungliga konsthögskolan, som jag minns just på grund av Gunnel Wählstrands tuschlaveringar. De såg inte ut som annan konstskolekonst 2003, om man säger så. Genombrottet var omedelbart.

Dina första verk byggde på familjens fotoalbum och handlade mycket om din far som du inte har några minnen av, du var bara ett år när han dog. Är det här ett avslutat kapitel för dig? Du har inga frågor kvar att ställa där?

–Sökandet efter pappa är avslutat. Men hur det är med de andra vet jag inte. Har ju med livet att göra, vad som händer. Nu poppade ju mormor upp i den här serien...

Just det, det fjärde verket på Andréhn-Schiptjenko är inte en vy från den bohuslänska skärgården utan ett porträtt, mer exakt ett avmålat porträtt på en vägg. Hur kom det sig?

–Det behövdes en blick, helt enkelt, i utställningen och då blev det en bild av mormor.

Kan du berätta lite mer om arbetsprocessen? Du tar snapshots med mobilen, men vad är det som sedan får dig att välja ut och gå vidare med vissa av bilderna? Hur lång tid tar själva utförandet? Det går ju inte att sudda tuschlaveringar, utan blir det fel så är det bara att börja om...

–Det är bara magkänsla, det finns inte längre någon avsiktlig mening. De bilder som dröjer sig kvar gång på gång efter ett dagligt bläddrande åker upp ett pinnhål och till slut är det några, den här gången fyra, bilder kvar. Som tydligen bär på något jag vill komma åt, något som jag behöver. Hur de hänger ihop, och varför vet jag först efteråt, när jag målat mig igenom dem.

–Arbetet med en bild kan pågå i en vecka eller ett halvår, det varierar. Vissa år är det kanske bara en målning som blir klar. Det brukar bero på att jag efter ganska lång tid börjar tveka, antingen om motivet eller färgen, och får för mig att börja om. Med ett nytt motiv, eller ett omtag av samma. Ibland går pappret sönder och jag måste börja om av den anledningen. Det verkar som att det är en del av processen.

TEKNIKEN HON ANVÄNDER är tidsödande. Varje bild byggs upp med tusch och vatten, lager på lager på akvarellpapper. De områden i bilden som ska vara ljusa sparas och råkar det droppa tusch där är det kört. Man kan säga att Gunnel Wählstrand frammanar ljuset genom att måla schatteringar av mörker. Minnet av den här irreversibla processen finns med i bilderna, de är förutom sina motiv också spåren efter det mödosamma arbetet.

För några år sedan flyttade hon tillsammans med sambo och den nu sjuåriga dottern ut på landet, till Färingsö i Mälaren öster om Stockholm. Ateljén har hon i hemmet så att hon kan jobba när det passar, men dagarna brukar följa ett liknande schema med arbete från niotiden efter att dottern har körts till skolan.

–Då blir det kaffe medan jag letar i mobilen efter vad jag ska lyssna på under dagen. Bäst funkar livsåskådningsprogram som har en fot i graven. Jag tror det är för att de pratar om det som är allra viktigast för dem, då blir jag skärpt och håller mig på samma ställe. Jag lyssnar hela tiden på något, det blir mycket musik också.

–Så är det väl paus för lunch och kaffe och sömn. Jag sover för lite på natten men kompenserar med att sova lite under dagen – jag sover som bäst ovanpå målningen! Dottern kommer hem vid fem, då försöker jag vara en närvarande förälder tills hon somnat och då blir det ett kvällspass i ateljén.

Du har berättat att du jobbar sittande på golvet, i en viss ställning. Förutom den koncentration som ditt arbetsätt kräver måste det vara ansträngande rent fysiskt. Hur orkar kroppen?

–Jag tänker mycket på det, det är viktigt att hålla sig stark. Än så länge funkar det! Jag har vinsch i taket och krokar i träskivorna som pappret sitter uppspänt på, så det tunga och svajiga arbetet med att lyfta dem är en baggis numera.

Är det svårt att skiljas från ett verk när det är klart, när du även bokstavligen levt så nära det under så lång tid?

–Nej, det är bara skönt! När jag når slutet infinner sig alltid en stark känsla av att vilja ut, att inte vara kvar. Samtidigt kommer en iver inför att börja om på nytt, med någon annan målning. Så det känns bara som en stor lättnad när de försvinner in tryggt bakom glas och iväg dit de ska.

Du har målat samma plats tolv gånger de senaste sju åren. Hur känner du att du är färdig med ett motiv? Kan du berätta lite mer om den här platsen också, vad är det som gör den så speciell? Jag förstår att det i någon mening är det du försöker ta reda på, men vad har du för relation till den?

–Jag har släppt all ångslan kring hur länge man "får" jobba med samma motiv. Det är ju bara att gräva en bit därifrån så är det något helt annat. Med pappa var det så tydligt avslut. Jag tror inte att det kommer kännas så igen någon gång.

–Den här platsen utanför Strömstad känns mer evig än någon annan plats. Det är ett naturreservat så den kommer att se ut så tills jorden går under. Ön är så stor och dramatisk och så väldigt omväxlande.

Vistas du mycket ute i naturen? Jag uppfattade i början dig som en "stadskonstnär" – ja, jag brukar för mig själv sortera in konstnärer och författare i olika kategorier utifrån vad de gör och hur. Det var liksom hem, inomhusmiljöer, kultur, bibliotek... I utomhusmotiv var stämningen som att man var på besök där. Men nu är det något annat, nu går din konst in och upp i naturen på ett helt annat sätt.

–En gång när jag mediterade fick jag känslan av att jag blev hela ön. Det var enormt! Jag hade fågelperspektiv samtidigt som jag var nere i små jordhål i skogen. Måste börja meditera igen...

–Det som är kul med naturen är att den är omöjlig att följa och begripa. Att måla en buske eller ett snår med grenar fram och bak...det är bara att ge upp. Det här tvingar fram förenklingar, bilden blir mer som tecken för hav, buskar eller berg.

–Alla har ju sina triggers, som sätter igång dem. För mig är det främst den här ön. När jag är där...är jag bara där. Som vem som helst, som knäpper foton till höger och vänster. Det är när jag i ateljén, tittar på naturen i datorn som det händer grejer. Minnet av platsen och tanken på att försöka återskapa den är det som får igång mig. ●

Nils Forsberg är chefredaktör för tidskriften Konstperspektiv

”Minnet av den här irreversibla processen finns med i bilderna, de är också spåren efter det mödosamma arbetet.”

Hängning pågår. Gunnel Wählstrand och galleriets tekniker Morgan Phalen packar upp verken inför utställningen på Andréhn-Schiptjenko.

OM GUNNEL WÅHLSTRAND

- Född i 1974 i Uppsala, uppvuxen i Borås
- Bor i Färentuna, Ekerö
- Utbildning från Dömen konstskola och Hovedskous i Göteborg, Kungliga konsthögskolan 1998–2003
- I styrelsen för Wanås konst sedan 2016
- Ledamot av Konstakademien sedan 2017
- Aktuell med utställningen på Andréhn-Schiptjenko i Stockholm pågår till och med 12 november

Instön, 2003.

Den sista ön, 2012.

Grey sea, 2019.

Biblioteket, 2010.

FOTO BJÖRN LARSSON

Looking at paintings, 2008.

FOTO BJÖRN LARSSON

”Den här platsen utanför Strömstad känns mer evig än någon annan plats. Det är ett naturreservat så den kommer att se ut så tills jorden går under.”

Strandkål, 2023.